

(B2-200) คุณภาพบางลมหายใจ จากนิทานและชีวิต

การอ้างอิง:

ยอดเยี่ยม เทพธรานนท์. (10 มีนาคม 2559). “คุณภาพบางลมหายใจ จากนิทานและชีวิต” *บันทึกคำบรรยาย* ในการประชุม 17th HA National Forum จัดโดยสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน). สืบค้นจาก www.ha.or.th

วิทยากร: **ดร.ยอดเยี่ยม เทพธรานนท์** (กรรมการอำนวยการ บริษัท Inter PAC)

ขออนุญาตไม่มีพิธีรีตองใดๆ มากุญที่นี้เป็นปีที่สี่แล้ว หลายๆ อย่างก็เคยคุยไปแล้ว วันนี้ก็มาต่อ ต่อ กันในหัวข้อคุณภาพชีวิต

เพื่อเป็นการเริ่มต้น เราแจกเอกสารไปสองอัน เอกสารที่น่าสนใจ เล่มสี่เล่มๆ นั้น หลายๆ ท่านอาจจะได้ไปหลายเล่มในหลาย version แต่เอกสารที่น่าสนใจสำหรับพวกเราในวันนี้คือเอกสารเรื่องเกี่ยวกับการเตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็ก คนแก่ คนพิการ ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับเอกสารก็คือว่าในนี้จะเขียนบอกว่า “เอกสารนี้ไม่มีลิขสิทธิ์” เพราะฉะนั้นท่านใดที่ได้เอกสารนี้ไปจะเอาไปทำอะไรก็กรุณาอย่าเกรงใจ ไม่ต้องแจ้งให้ทราบด้วย จะไปพิมพ์ใหม่และเปลี่ยนชื่อว่าตัวเองเป็นคนเขียนก็ไม่ว่าประการใด เป็นเรื่องที่สำคัญมากที่เราจะต้องช่วยๆ กัน เนื่องจากว่าตอนนี้เด็กไม่เกิด คนแก่ไม่ตาย

ผมขออนุญาตเริ่มต้นที่เราจะทำความเข้าใจว่าเราเคยคุยอะไรกันมาเมื่อหลายปีที่แล้ว การที่เราจะเข้าใจใน **ความหลากหลาย**จะเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดี เวลาเราพูดถึงคุณภาพชีวิตนั้นมันไม่ได้เป็นเรื่องของวัตถุประสงค์เดียว ในเรื่องจิตใจก็เป็นเรื่องที่มีสำคัญ หลายๆ อย่างนั้นเราต้องยอมรับว่าในสังคมของประเทศไทยเราก็เป็นสังคมที่ง่ายมาก แล้วก็จะมีความง่ายที่มีอยู่ในประเทศไทยแต่ไม่มีอยู่ในประเทศอื่น เช่น คำว่า “ไม่เป็นไร” แต่ในความง่ายของเรานั้นเราก็ต้องยอมรับว่าเราก็จะเปลี่ยนความง่ายมาเป็นความมั่งง่าย และใน **ความมั่งง่าย**นั้นมันก็จะทำให้คุณภาพทั้งหลายน้อยลงเป็นธรรมดา

จินตนาการสำคัญกว่าความรู้?

เราเคยคุยกันไปเมื่อสองปีที่แล้ว ทุกคนคงเคยได้ยินที่ไอน์สไตน์บอกว่า “Imagination is more important than knowledge” ผมคิดว่าทุกคนคงเคยได้ยินหมด และเราก็เคยคุยกันไปเมื่อสองปีที่แล้วว่า ไอน์สไตน์บอกว่าจินตนาการนั้นสำคัญกว่าองค์ความรู้ สิ่งที่น่าสนใจไปกว่านั้นคือไอน์สไตน์พูดเพียงแค่ว่าเท่านั้น หรือเปล่า ก็ตอบว่าไม่ใช่ จริงๆ แล้วไอน์สไตน์พูดออกมาเป็นสามประโยค ประโยคแรกไอน์สไตน์บอกว่าเวลาเราจะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ หรือเราจะแก้ปัญหาอะไรก็แล้วแต่ เราจะต้องมีองค์ความรู้ ชีตเส้นใต้องค์ความรู้ และจะต้องเป็นองค์ความรู้ที่หลากหลาย และเราก็จะต้องเอาองค์ความรู้ที่หลากหลายนั้นมาแก้ปัญหาหรือมาสร้างสรรค์สิ่งใหม่

ประโยคที่สองที่ ไอน์สไตน์ก็เข้ามาเหมือนปรัชญาตะวันออก ทางพุทธศาสนา ก็คือไอน์สไตน์บอกว่าถ้าเราพยายามจะใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายในการเอาไปแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ แต่ถ้าเราสร้างไม่ได้ เราแก้ปัญหาไม่ได้ ให้อ่างองค์ความรู้ที่นั้น ซึ่งองค์ความรู้ที่นั้นก็อาจจะเป็นเปลือก เป็นกระพี้บางอย่างที่มันทำให้เราไม่สามารถออกนอกกรอบไปได้ ไอน์สไตน์บอกว่าถ้าคุณใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายในการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่แล้วคุณไม่สามารถแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ ให้อ่างองค์ความรู้เหล่านั้นซะ อย่าไปติดมัน เพราะว่า ณ เวลานั้น imagination is important than knowledge เพราะว่าองค์ความรู้ที่นั้นในบางครั้งมันก็ limit ขณะที่จินตนาการนั้นไม่ limit ประโยคที่สองของไอน์สไตน์จึงบอกว่าเมื่อเราใช้องค์ความรู้ในการแก้ปัญหาใดๆ ไม่ได้ ก็ให้ใช้จินตนาการที่จะแก้ปัญหา

แล้วไอน์สไตน์ก็บอกประโยคที่สามออกมาว่า หลังจากที่คุณ imagine แล้ว ให้อ่างองค์ความรู้ไปทำให้ imagination เป็นความจริงให้ได้ ไอน์สไตน์บอกต่อไปว่าถ้าสมมติว่าเราเอาองค์ความรู้ที่นั้นไปแก้ปัญหาหรือทำให้จินตนาการเป็นความจริงไม่ได้ ให้กลับไปซื้อที่ข้อที่หนึ่งใหม่ ประเด็นที่น่าสนใจในสังคมไทยก็คือว่า เราเอาประโยคที่สองมาใช้ประโยคเดียวเพราะเรามักง่าย

เวลาจะแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้อ่างองค์ความรู้ที่หลากหลาย (multidiscipline) เข้าไปแก้ปัญหาหรือเข้าไปสร้างสรรค์สิ่งใหม่ แต่ถ้าองค์ความรู้ที่หลากหลายนั้นไม่สามารถจะแก้ปัญหาได้ ให้อ่างความรู้ที่นั้นไว้แล้วจินตนาการอย่างเดียว because at that time imagination is more important than knowledge เมื่อเราจินตนาการเสร็จแล้วอย่าลืมให้อ่างองค์ความรู้ไปทำให้จินตนาการเป็นความจริง

การที่เราจะมาเพิ่มคุณภาพในสิ่งต่างๆ หรือคุณภาพชีวิตทั้งหลาย สิ่งที่สำคัญอันหนึ่งก็คือว่าเราจำเป็นที่จะต้องมีย้องค์ความรู้ เราจะต้องจัดระบบความคิดให้เป็นระเบียบ และต้องจัดระเบียบความคิดให้เป็นระบบ เพราะว่าทั้งสองอย่างนั้นมันมีความสำคัญมาก

อันตรายเป็นที่สุดของชีวิตเราก็คือ การที่เราไม่รู้ว่าเราไม่รู้อะไร ถ้าเรารู้ว่าเราไม่รู้อะไร ชีวิตมันไม่ยาก เรารู้ว่าเวลาเราไม่รู้ว่าเห็นมันกั๊ดหมาแล้วเห็นมันรู้สึกละอย่างไร ก็ไม่เป็นไร เราไม่จำเป็นต้องรู้ แต่ถ้าเราไม่รู้ว่าเราเป็นโรคอะไร หรือเราไม่รู้ว่าเราป่วย ตรงนั้นจะเป็นอันตราย เพราะฉะนั้นในการที่เราจะไปเพิ่มคุณภาพอะไร

ของใครก็แล้วแต่ ประเด็นก็คือคุณภาพนั้นมีความหลากหลายมาก เราอย่าเอาสูตรสำเร็จของเราเข้าไป
แก้ปัญหาหรือสร้างคุณภาพ เพราะว่าคุณภาพที่เราต้องการเพิ่มขึ้นนั้นอาจจะทำให้คุณภาพบางอย่างลดลง
ก็ได้

การคิดนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ การยั้งคิดก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน การเพิ่มคุณภาพชีวิต
มันไม่ได้อยู่ที่การคิดอย่างเดียว ในหลายๆ ครั้งเราจำเป็นจะต้องยั้งคิดว่า “เฮ้ย เราจะต้องทำอะไร”

Ant Philosophy

ในบางครั้งนั้น เราจำเป็นที่จะต้องหา model ในความเชื่อ model ในการที่เราจะเดิน ทุกคนจะรู้จัก
มด และจะรู้สึกรู้ว่ามดเป็นสัตว์ที่สุดยอด ถ้าใครอ่านหนังสือเยาะๆ คำว่า Ant Philosophy จะเป็นเรื่องที่มี
ความสำคัญ ผมคิดว่าการที่เราจะเพิ่มคุณภาพชีวิตของอะไรก็แล้วแต่ การที่เราจะบอกเราเอง บอกทีมงานของ
เรา ถึงปรัชญามดนั้น จะเป็นจุดๆ หนึ่งที่มันทำให้เกิดแรงดลใจ และเพิ่มคุณภาพทั้งหลายของทีมงานเรา ของ
ชีวิตเราได้

ปรัชญามดนั้นมีสี่ข้อ ข้อแรก **Never quit** มดจะมีความพยายามเสมอในการที่จะทำอะไรก็แล้วแต่
อันที่สองปรัชญาของมด มดบอกว่า **Look ahead** คือคิดถึงและเตรียมอนาคต

ข้อที่สามมดบอกว่าคนเราเวลาเราทำงานสิ่งที่เราต้องการมากที่สุดคือพลัง เวลาทำอะไรที่ไม่มีพลังเรา
จะทำไม่นานแล้วจะหมดแรง ปรัชญามดบอกว่าการที่เราจะสร้างพลัง สิ่งที่สำคัญที่สุดคือต้องมองโลกในแง่ดี
และมีความหวัง **Stay Positive** หลายๆ ท่านอาจจะเคยได้ยินที่เขาบอกว่า “the dream never come
true, make the dream to be the hope because the hope can come true” หมายความว่า
ความฝันไม่มีทางที่จะเป็นความจริงได้ ถ้าต้องการให้เป็นความจริงให้แปลงความฝันให้เป็นความหวัง เพราะ
ความหวังจะเป็นความจริงได้ เพราะฉะนั้นเวลาที่จะเพิ่มคุณภาพชีวิตหรืออะไรทั้งหลายนั้น สิ่งที่สำคัญก็คือเรา
จะต้องทำอะไรที่จับต้องได้ ตัวนั้นจะเป็นตัวหนึ่งที่มีความสำคัญ

ปรัชญามดอันที่สี่ มดบอกว่า **Do all you can** มดจะลุยทำงานเสมอ และจะทำงานกันเป็นทีม
เสมอ สิ่งเหล่านี้เป็นจุดหนึ่งที่มีความสำคัญ เราได้คุยกันไปแล้ว เราน่าจะดูว่าตัวอย่างต่างๆ รอบๆ ตัวเรานั้น
เราน่าจะต้องทำอะไรบ้าง

ปรัชญาลิง

ปีนี้เป็นปีลิง หลายท่านอาจจะเคยอ่านปรัชญาลิง ลิงมีปรัชญาที่น่าสนใจอะไรแค่นั้น เขาบอกว่าลิง
นั้น เวลาลิงจะเหนี่ยวกิ่งไม้ ลิงจะจับกิ่งไม้กิ่งหนึ่ง แล้วก็เอื้อมมือไปจับกิ่งไม้กิ่งหนึ่ง แล้วก็เคลื่อนตัวไปเรื่อยๆ
ลิงไม่เคยประมาท ถ้าลิงจับกิ่งไม้กิ่งที่สองแล้วยังไม่มั่นคง ลิงจะไม่ปล่อยกิ่งไม้กิ่งที่หนึ่ง นั่นคือปรัชญาของลิง
ข้อที่หนึ่ง ลิงมีความสามารถในการที่จะเคลื่อนที่ได้เร็ว แต่ลิงไม่เคยที่จะมีความประมาทในการที่จะทำ

อันที่สอง เราจะไม่ค่อยเห็นลิงจับกิ่งไม้สองกิ่งไปพร้อมๆ กัน **ลิงจะไม่เหยียบเรือสองแคม** ถ้าอยู่เฉยๆ
ลิงจะนั่งอยู่บนกิ่งไม้ แต่ลิงจะไม่โหนกิ่งไม้ทั้งสองมือไปด้วยกัน

อันที่สาม ถ้ามีความจำเป็นแล้ว สิ่งจะกระโดดจากกิ่งไม้หนึ่งไปยังอีกกิ่งไม้หนึ่ง แต่เราจะไม่เคยเห็นสิ่งที่กระโดดมันตกลงมา เพราะฉะนั้นการทำอะไรที่มีความมั่นใจ การทำอะไรที่ไม่เหยียบเรือสองแคม การทำอะไรที่มันก้าวไปเรื่อยๆ แต่จะต้อง step การจัดระบบความคิดให้เป็นระเบียบ และก้าวไปเรื่อยๆ อันนั้นก็คือปรัชญาของสิ่งที่เราได้คุยไป

ทำไมนกจึงบินได้

หลายๆ ท่านอาจจะเคยฟังท่าน อ.ประเวศสอน ผมเคยเรียนกับท่านเมื่อสิบกว่าปีที่แล้ว ผมจำที่ท่านสอนได้แม่นมาจนถึงปัจจุบัน ท่านบอกความมองไปบนท้องฟ้าแล้วเห็นนกบินไหม แล้วท่านก็บอกว่า นกไม่ได้บินได้เพราะว่ามันมีปีก นกไม่ได้บินได้เพราะว่ามันมีขน นกไม่ได้บินได้เพราะว่าลำตัวมันเพรียวลม นกมันไม่ได้บินได้เพราะนกกมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรง นกไม่ได้บินได้เพราะว่ากระดูกมันเบา นกไม่ได้บินได้เพราะว่าเพียงแค่นกมันอยากจะเป็น แต่ที่นกมันบินได้เพราะว่ามันเป็นนก มนุษย์ก็เป็นเช่นนั้น เราไม่ใช่สิ่งของอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ในการทำงานนั้นจะมีองค์ประกอบหลากหลาย สังคม digital ที่มีเปิดมีปิด มีใช่มีไม่ใช่ มีขามีดำมีเอามีไม่เอา มันไม่ใช่สังคมมนุษย์ เพียงแต่ว่าสังคม digital นั้นมันเป็นสังคมที่มีความรวดเร็วสูงมาก สังคม analogue มันมีความล่าช้า เพราะฉะนั้นเราต้องเป็น multi-digital คือเราจะต้องมีองค์ความรู้และเราก็ต้องมีความพร้อมหลายๆ อย่างในการที่จะเดินต่อไป เวลาจะเป็นบุคลากรทางการแพทย์จะมาเก่งอย่างเดียวคงไม่ได้ แต่จิตใจกับความพร้อมทั้งหลายอย่างอื่นนั้นมันมีความสำคัญ คนไข้แต่ละคนที่เดินเข้ามาหาเรานั้นมีองค์ประกอบหลายๆ อย่างที่มีความสำคัญ สิ่งที่สำคัญก็คือนกบินได้ก็เพราะนกมันเป็นนก ประเด็นก็คือเรานั้นเข้าใจความเป็นนกแค่ไหน

บ.ว.ร. กำลังจะเปลี่ยนไป

เราคุยกันไปเมื่อสองปีที่แล้ว เราบอกว่าคำว่า บ.ว.ร. กำลังจะเปลี่ยนไป แต่เดิม บ.ว.ร. คือ บ้าน วัด โรงเรียน สังคมไทยเราอยู่ร่วมกันได้เพราะเมื่อไรเรามีความสุขที่บ้านเราไปเจอกันที่วัด เราไปเจอกันที่โรงเรียน คำว่า บ.ว.ร. จึงเป็นศัพท์ที่ยิ่งใหญ่และเป็นศัพท์ที่มีความสำคัญในสังคมไทย แต่ตอนนี้คำว่า บ.ว.ร. เปลี่ยนไปบ้านยังเหมือนเดิม วัดยังเหมือนเดิม คำว่าโรงเรียนเปลี่ยนเป็นโรงพยาบาล ถ้าท่านมองไปรอบๆ ตัวจะไม่เห็นโรงเรียนเกิดใหม่อีกแล้ว ยกเว้นโรงเรียน inter สำหรับคนรวยเท่านั้น เราไม่มีโรงเรียนเกิดใหม่เพราะเด็กไม่เกิด แต่สำหรับโรงพยาบาลนั้นเกิดใหม่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา หรือตัวโรงพยาบาลเอง หรือตัวคลินิกเฉพาะทางต่างๆ ถ้ามองเพราะอะไร เคยไปคุยกับคุณหมอท่าน ท่านก็บอกว่าเพราะคนไม่ตาย ท่านบอกว่าอาจารย์ยอดเยี่ยม รุ่นพ่ออาจารย์ยอดเยี่ยมไปโรงพยาบาลสับสนแล้วก็ตาย เกิดอาจจะไม่เกิดที่โรงพยาบาล รุ่นอาจารย์ที่ต้องไปโรงพยาบาลรื้อยหนแล้วอาจารย์ตาย รุ่นลูกอาจารย์ต้องไปโรงพยาบาลสามรื้อยหนแล้วมันถึงจะตาย

ประเด็นที่สำคัญก็คือโรงพยาบาลกลายเป็นสถานที่สำคัญมากๆ ของเราอันหนึ่ง ในขณะที่โรงพยาบาลมีความสำคัญเกิดขึ้นมาแล้ว โรงพยาบาลจึงไม่ใช่ที่จะรักษาการป่วยไข้เท่านั้น แต่โรงพยาบาลกลายเป็นสถานที่ที่จำเป็น หลากๆ แห่งจะมี art therapy มีดนตรีบำบัด หลากๆ อย่างเต็มไปหมด ซึ่งผมคิดว่า

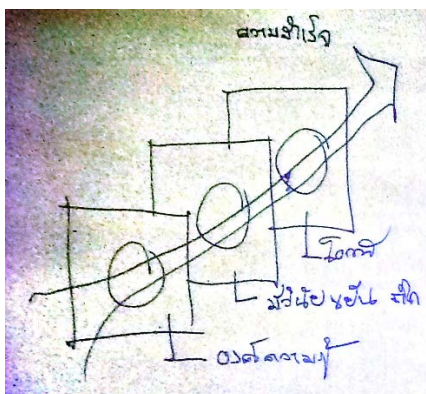
สิ่งเหล่านี้จะเป็นเรื่องสำคัญ และถ้าสังคมที่โรงพยาบาลดี จะมีผลต่อสังคมชาติ ทำให้สังคมชาติมันดี แต่ประเด็นที่ผมสนใจหลังจากที่เราศึกษาไปสักพักเราจะพบว่าโรงพยาบาลไม่มีทางที่จะดีได้ถ้าบุคลากรไม่มี **ความสุขเพียงพอ**

เราเคยคุยกันบอกว่าเคยขึ้นเครื่องบินไหม เวลาขึ้นเครื่องบินเขาจะบอกว่าถ้าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นสายออกซิเจนจะตกลงมา แล้วเขาก็บอกต่อว่าให้เอาสายออกซิเจนนั้นใส่ไปที่จมูกปากของเรา ครอบไปที่หน้าเรา แล้วเขาก็บอกประโยคต่อไปว่า แต่ถ้าท่านมากับเด็กให้ท่านครอบสายออกซิเจนนั้นที่ตัวท่านก่อน แล้วค่อยไปครอบที่เด็ก แปล โรงพยาบาลถ้าจะรักษาคนไข้ สิ่งแรกที่จะต้องคิดถึงก็คือบุคลากรจะต้องมีความสุข **ความสุขแปลว่าความสุข** ความสุขไม่ได้แปลว่าความโลภหรือความโกรธหรือความหลง ต้องมีความสุขและความเปรียบพร้อมเพียงพอ เพราะว่าเมื่อเขามีความสุขเขาจะมีพลัง เหมือนกับที่เราพูดถึงปรัชญาว่าเราต้อง think positive แล้วเราจะมีพลัง เมื่อมีพลังแล้วเขาจะสามารถดูแลรักษาคนไข้ได้มากขึ้น

เวลาเราพูดถึงคุณภาพทั้งหลาย จะคุณภาพทุกลมหายใจหรือบางลมหายใจทั้งหลาย สิ่งหนึ่งก็คือกรุณาคิดถึงตัวเองด้วย อย่าให้คุณพยาบาลท่านต้องเดินไปหาคนไข้โดยใช้เวลาเดินไปหาคนไข้ยาวนานกว่าเวลาที่ จะอยู่กับคนไข้ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญว่า คำว่า บ.ว.ร.เราก็เปลี่ยนไปแล้ว

องค์ประกอบสู่ความสำเร็จ

เวลาคนเราจะประสบความสำเร็จได้จะมีหลายองค์ประกอบ เวลาจะทำโครงการใดๆ ให้สำเร็จ มันก็มีหลายองค์ประกอบ สมมติว่าตอนนี้เราจะเพิ่มคุณภาพชีวิตให้มันเกิดขึ้น ความสำเร็จเหมือนกับกระดาษเจาะรูสามแผ่น และกระดาษเจาะรูทั้งสามแผ่นนั้นจะขยับตัวเอง ขยับไปขยับมา ถ้าสมมติว่าเรามีกระดาษเจาะรูสามแผ่น และกระดาษมันขยับไปขยับมา ถ้าขยับแล้วรูมันตรงกันและแสงผ่านได้ เราก็เรียกตรงนี้ว่าความสำเร็จ

เวลาเราจะทำอะไรก็แล้วแต่ กระดาษแผ่นแรกนั้นเป็นตัวแทนของคำว่า “**องค์ความรู้**” ถ้าเราจะทำอะไรแล้วเราไม่มีองค์ความรู้ กระดาษนี้รูมันก็เล็กลง และแสงก็ส่องผ่านยาก ประการที่สองก็คือ “**มีวินัย ขยัน อดทน**” ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ตอนนี้สังคมต้องการมากกว่าความเก่ง เราทุกคนต้องการคนเก่ง แต่สิ่งที่ต้องการมากกว่าคนเก่งคือเราต้องการคนดีที่มีความรับผิดชอบ เวลาเราจะทำอะไรเราต้องถามตัวเองและทีมงานเรานั้นมีองค์ความรู้เพียงพอที่จะบริหารจัดการทุกอย่างให้มันเป็นไปตามนั้นหรือเปล่า ถ้ามีองค์ความรู้สิ่งที่เราจะต้องถามต่อไปก็คือทีมงานของเรามีความขยัน มีวินัย เพียงพอแค่ไหนหรือไม่ และอันที่สามก็คือ “**โอกาส**” โอกาสเป็นสิ่งที่สร้างได้ ไม่ใช่เรื่องของดวงเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่เราสามารถสร้างขึ้นไปได้ โอกาสเป็นเรื่องของ connection โอกาสเป็นเรื่องของคุณมีเพื่อนหรือยัง หรือคุณมีเพียงแค่นักรู้จัก

ถ้ากระดาษทั้งสามแผ่น เรามีโอกาส เรามีคนรู้จักเยอะ เรามีความเชื่อมั่น คุณดูงาน HA นี่นะครับ เมื่อกี้คุยกับอาจารย์อนุวัฒน์ ผมมางาน HA ตอนแรกๆ คนมันกระจัดกระจายแล้วทำไมคนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การที่ผู้บริหารของ HA นั้นให้โอกาสคนแสดงออก คนก็มีโอกาสแสดงออก กระดาษรุโอกาสมันก็โตขึ้น HA กระดาษก็โตขึ้น เพราะฉะนั้นจะทำอะไร จะเพิ่มคุณภาพชีวิตหรือจะทำอะไรก็แล้วแต่ มันต้องถามว่าเรามีองค์ความรู้ใหม่ ทีมงานเรามีองค์ความรู้ใหม่ ทีมงานเรามีวินัย ชยัน ถึก คว้า รอบเพียงพอไหม และเรานั้นมีโอกาสแค่ไหน อย่างไร และโอกาสเป็นสิ่งที่สร้างได้ ไม่ใช่เรื่องของดวง

ความงามและสาระของสวนหินญี่ปุ่น

เราคุยเรื่องคุณภาพชีวิตไปเมื่อปีที่แล้ว เมื่อสองปีที่แล้ว ผมเอารูปนี้ขึ้นมาให้คุณ อันนี้เป็นสวนหินญี่ปุ่น เวลาเราเห็นสวนหินญี่ปุ่นเราพยายามนึกภาพ เราก็เห็นความงามของเขา เราพยายามจะนึกภาพความงามของเขา สวนหินบางอันก็จะทำเป็นรูปทะเล หรือเป็นรูปที่มีความหมายต่างๆ แล้วมันก็แปลงความหมายต่างๆ ให้มันเกิดขึ้น ประเด็นที่น่าสนใจ

อยู่ที่ว่าผมได้ไปคุยกับพระญี่ปุ่นที่ญี่ปุ่นโดยบังเอิญ และเราก็ยืนดูสวนหินด้วยความชื่นชม แล้วก็ถามท่านว่า เวลาทำสวนหินนี้ เวลาทำลายต่างๆ มันออกแบบอย่างไร พระท่านก็บอกว่าเวลาคนมาดูสวนหินจะดูว่ามันเป็นรูปอะไร และดูว่ามันสวยไหม แต่อันนั้นไม่ใช่สาระสำคัญ สาระสำคัญเวลาจะดูสวนหินญี่ปุ่นให้ดูที่รอยที่คราดหินนั้น ว่ารอยมันเท่ากันไหม รอยมันเป็นระเบียบไหม เพราะว่าการทำสวนหินญี่ปุ่นในวัดญี่ปุ่นนั้น สิ่งที่เราต้องการมากที่สุดไม่ใช่ความงาม แต่สิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือความนิ่งของจิตใจ การทำสวนหินญี่ปุ่นนั้นเป็นการฝึกสมาธิเพื่อหาความนิ่งของจิตใจ สวนหินญี่ปุ่นในสายตาของคนทั่วไปมองก็จะมองไปที่ความงาม แต่จริงๆ แล้วสวนหินจะมีคุณค่าต่อเมื่อการทำคราดหินเหล่านั้น ตอนที่คุณทำนั้นคุณได้สร้างสมาธิให้ตัวเองไหม ถ้าคุณมีสมาธิคุณก็จะเห็นสวนหินนั้นเรียบร้อย รอยคราดเท่ากัน ลึกเท่ากัน

โลกมีหลาย layer ในการที่เราจะสร้างคุณภาพอะไรขึ้นมา บางทีเราจะเอาตัวเองไปตัดสินทุกสิ่งทุกอย่างมันก็เป็นเรื่องที่ยาก

อย่างก่อกฐของตัวเอง

ดูที่ภาพข้างก่อกฐคนนี่ มีข้างก่อกฐคนหนึ่ง ก่อกฐล้อมรอบตัวเองเพื่อที่จะป้องกันลม ป้องกันฝน ก่อไปถึงหัวเข่าก็ไม่หยุด ก่อไปถึงเอวก็ไม่หยุด ก่อไปถึงไหล่ก็ไม่หยุด ก่อไปถึงศีรษะก็ไม่หยุด ก่อไปจนสุดมือเอื้อมก่ต่อไปไม่ได้ ก่อต่อไปไม่ได้แต่ก็อยากออกมาข้างนอก ก็เลยร้องว่า “ช่วยด้วย ช่วยด้วย ฉันทกขัง” **ถามว่าใคร**

ขัง เขาขังตัวเอง เขาขังตัวเองเหมือนพวกเราที่อยู่ในห้องนี้ ท่านสังเกตุไหมครับยิ่งเราประสบความสำเร็จ ยิ่งเราอยู่ในองค์กรใหญ่ องค์กรที่เป็นระเบียบระบบ เราจะ เป็นมนุษย์ที่ก่ออิฐล้อมรอบตัวเองมากขึ้น อิฐแต่ ละก้อนนั้นคือเงื่อนไข คือกฎ คือระเบียบ คือวิธีการในแต่ละก้อนที่มันจะทำให้เราเป็นอย่างนั้น

พอโลกมาถึงปัจจุบันนี้ องค์กรเราใหญ่ขนาดนี้ เรานั่นอย่า copy & paste กฎและระเบียบจากที่อื่น มาใช้มากนักเลย เพราะว่าสังคมแต่ละสังคมนั้นมีความแตกต่างกัน บางครั้งในการที่จะเพิ่มคุณภาพชีวิตมัน ไม่ใช่เรื่องที่จะเพิ่มกฎ ระเบียบ หรือวิธีปฏิบัติ มันจะต้องลด เลิก ละ กฎระเบียบต่างๆ ออกมาบ้าง ถ้าเรา กลับไปที่ทำงานแล้วถามตัวเองว่าเราเรื่องมากไปไหม เยอะไปไหม ถ้ามันเยอะไปก็ลดให้มันน้อยลงเสียบ้าง นั่น คือการที่เราสามารถจะเพิ่มคุณภาพชีวิต แต่อย่าลืมว่าคำว่าง่ายกับมันง่าย ถึงมันจะใกล้กัน แต่มันมี ความหมายที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

อย่าเป็นชาลันแก้ว

เราเคยคุยกันว่า เฮ้ย อย่าเป็นชาลันแก้วนะ มีพระภิกษุองค์หนึ่ง บวชเรียนด้วยความตั้งใจ บวชเรียน อยู่สิบปี รู้พระธรรมวินัยแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ ชาวบ้านชาวช่องมาถามปัญหาอะไรก็ตอบได้หมด ชาวบ้านก็ชื่นชม ตัวเองก็ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบทุกอย่าง แต่ก็ถามตัวเองว่า เฮ้ย ทำไมเราปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทำไมเรามีองค์ความรู้ขนาดนี้ ชาวบ้านร้านถิ่นชื่นชมขนาดนี้ เหตุไฉนจึงยังไม่รู้สึกสงบโล่งโปร่งสบายอย่างที่พระ พุทธองค์ได้บอก พระภิกษุองค์นั้นก็เดินไปหาท่านเจ้าอาวาส เหตุการณ์นี้เมื่อพันกว่าปีที่แล้ว ก็ถามท่านเจ้า อาวาสว่าท่านครับท่านครับ กระผมฉันปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ชาวบ้านร้านถิ่นก็มีความสุข ให้ความชื่นชม แปด หมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์นั้นก็รู้เรื่องหมด เหตุไฉนจึงไม่รู้สึก สงบ โปร่ง โล่ง สบายอย่างที่พระพุทธองค์ได้บอกไว้ ท่านเจ้าอาวาสก็มองหน้าแล้วก็บอกว่าเรานั้นสอนเจ้าได้เพียงเท่านี้ ถ้าเจ้าต้องการรู้มากกว่านี้ขอให้ไปบวช เรียนที่วัดอื่นต่อไป

พระภิกษุองค์นั้นก็ไปบวชเรียนอยู่ที่วัดที่สอง บวชอยู่อีกสิบปี เจอปัญหาเหมือนเดิม เดินไปหาท่านเจ้า อาวาส ท่านเจ้าอาวาสก็ตอบเหมือนเดิม

พระภิกษุองค์นั้นก็เดินทางไปสู่วัดที่สาม บวชเรียนอยู่สิบปี อุดรทนไม่ไหวก็เดินมาหาท่านเจ้าอาวาส แล้วก็บอกท่านเจ้าอาวาส ท่านเจ้าอาวาสก็มองหน้าแล้วก็ชี้ไปที่มุมห้องแล้วก็บอกว่า ที่มุมห้องมีถาดน้ำชาอยู่ ให้ไปหยิบถาดน้ำชามา พระภิกษุองค์นั้นก็ไปหยิบถาดน้ำชามา ท่านเจ้าอาวาสก็หงายถาดน้ำชาขึ้น ยกถาดน้ำ ชาขึ้นมา เทชาลงไปในถ้วย เทไปเรื่อยๆ จนชามันเต็มถ้วย ท่านเจ้าอาวาสก็ไม่หยุดเท เทไปจนชาเนืองนองอยู่ ในถาด ท่านเจ้าอาวาสก็ไม่หยุดเท จนพระภิกษุองค์นั้นร้อนรนทนไม่ไหวก็พูดขึ้นมาว่า ท่านครับท่านครับ ชา มันล้นแก้ว เหตุไฉนจึงยังไม่หยุดเท ท่านเจ้าอาวาสก็บอกว่าเจ้าเองก็เหมือนไอ้ชาถ้วยนี้ ถ้าไม่เทชาเก่าๆ ออก จากถ้วยเสียบ้าง ชาใหม่ๆ มันก็เข้าไปไม่ได้

เราต้องเรียนเก่ง เราต้องมีความรู้ เราต้องมีความสำเร็จไปถึงระดับหนึ่ง จุดๆ หนึ่งเพียงพอ เราถึงมา นั่งอยู่ ณ ที่จุดนี้ได้ เมื่อเรารู้ว่าเราอยู่ตรงนั้นเราก็ต้องระวังว่าเราเป็นชาลันแก้วหรือเปล่า ถ้าเป็นชาลันแก้ว เราไม่สามารถเอาอะไรใหม่ใส่เข้าไปได้ เราก็จะมีกฎเกณฑ์เรื่องคุณภาพในสายตาเราเท่านั้น ใครไม่ทำ

ตามนั้นมันไม่ได้ ถ้าอยากรู้อะไรใหม่ให้หัดเตาออกแก้วเสียบ้าง ปล่อยเสียบ้าง แล้วมันก็จะไปได้อย่างที่มัน น่าจะเป็น

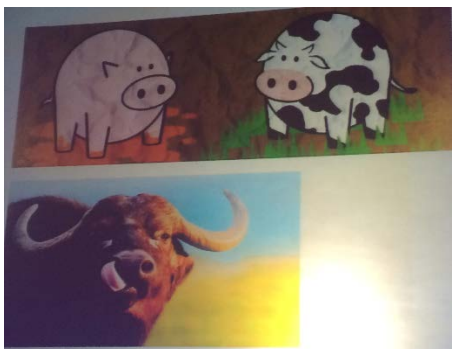
นิทานเรื่องซอมนยาว

หลายๆ ท่านอาจจะเคยอ่านนิทานของเดนมาร์กเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นนิทานที่มีชื่อเสียงมาก มีผู้ชายคนหนึ่งตายไป เทวดาก็พาไป ดูแดนนรกและสวรรค์ ก็เปิดเข้าไปในห้องๆ หนึ่ง คนเยอะแยะเลย ทุกคนกำลังกินข้าวอยู่ ทุกคนอารมณ์หงุดหงิด ตัวผ่ายผอม มีอาหารตกอยู่เลอะเทอะเต็มไปหมดเลย เทวดาก็บอกผู้ชายคนนั้นว่านี่เขาเรียกว่านรก ผู้ชายก็ถามว่าทำไมจึงเป็นนรก เทวดาก็บอกว่าเพราะซอมนยาว ทุกคนก็พยายามเอาซอมนยาวๆ ตักอาหารใส่ปากตัวเอง มันก็ไม่ได้ เพราะซอมนยาวเกินไป มันก็กินไม่ได้ อาหารก็ตกเลอะเทอะ คนพวกนี้ก็ผ่ายผอมเป็นธรรมดาเพราะมันกินอะไรไม่ได้

เสร็จแล้วเทวดาก็ปิดห้องแล้วก็พาผู้ชายคนนั้นไปอีกห้องหนึ่ง เป็นห้องที่สะอาด คนที่นั่งกินข้าวก็เหมือนๆ กัน แต่ทุกคนดูหน้าตาสดใส มีความสุข อ้วนท้วน แข็งแรงสมบูรณ์ดี และทุกคนนั้นก็ยังมีอาหารอยู่ข้างหน้าเหมือนห้องที่ผ่านมา ซอมนก็ยาวเหมือนห้องที่ผ่านมา แต่ทำไมคนห้องนั้นจึงมีความสุข กินอิ่ม และอาหารไม่ตกเลอะเทอะ ชายผู้นั้นก็ค่อยๆ มองและสังเกตไป แล้วเขาก็เห็นว่าวิธีการคือคนคนหนึ่งตักอาหารมาด้วยความที่ซอมนยาว แทนที่จะเอาอาหารป้อนตัวเองก็เอาอาหารไปป้อนคนฝั่งตรงข้ามให้ได้กิน คนฝั่งตรงข้ามก็ตักอาหารแล้วก็ยื่นซอมนยาวๆ ข้ามโต๊ะมาให้อีกคนหนึ่งกิน แล้วทุกคนก็ทำกันแบบนี้ ทุกคนก็จะได้กินหมด เพียงแต่ว่าตัวเองจะไม่ได้กินในสิ่งที่ตัวเองตักเท่านั้นเอง **ประเด็นที่จะเพิ่มคุณภาพของชีวิตเราขึ้นมา นั้นไม่ใช่เรื่องของการเพิ่มคุณภาพโดยเอาเราเป็นมาตรฐานอย่างเดียว แต่เป็นการทำอย่างไรให้ทำงานเป็นทีมได้ ทำอย่างไรที่จะต้องเข้าใจคนอื่นได้ ทำอย่างไรที่เราอาจจะไม่ได้สิ่งที่เราต้องการแต่มีคนอื่นส่งสิ่งที่เราต้องการมาให้เราต่างหาก**

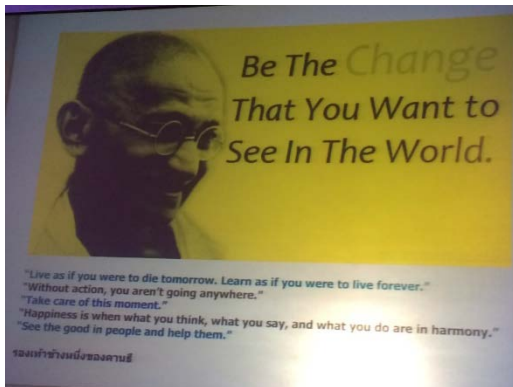
หมู วัว ควาย

มีหมูตัวหนึ่งยืนอยู่กับวัวตัวหนึ่ง หมูก็บ่นบอกว่าโลกนี้ไม่ยุติธรรมเลย เนื้อเราก็กินได้เหมือนวัว แต่ทำไมสังคมจึงให้เกียรติวัวมากกว่าหมู ทั้งที่ขนหมูก็เอาไปใช้ได้ หนังหมูก็มีประโยชน์ เนื้อหมูมีประโยชน์เหมือนเนื้อวัว ทุกอย่างหมูมีประโยชน์เหมือนวัวเลย แล้วทำไมสังคมจึงให้เกียรติวัวมากกว่าหมู สังคมไม่ยุติธรรม วัวก็ยิ้ม แล้วก็ไม่พูดอะไร ก็มีควายตัวหนึ่งเดินผ่านมา แล้วก็บอกหมูว่า เจ้ารู้ไหมว่าทำไมเจ้าไม่มีคุณค่า เจ้าดูตัวเองสิ

ว่านั่นเขามีคุณค่าในขณะที่เขายังมีชีวิตอยู่ แล้วเขาก็มีคุณค่าเมื่อเขาตายไปแล้ว เจ้านะเป็นหมู เจ้าสังเกตตัวเองไหม เจ้ามีประโยชน์เพียงเมื่อเจ้าตายไปแล้วเท่านั้น แต่ตอนที่เอ็งยังไม่ตาย เอ็งไม่มีประโยชน์อะไรเลย วิวเขามีชีวิตอยู่เขาก็ให้นม เขามีเวลาเขาก็ไปไหนา หมูนี้ทำอะไรบ้าง กิน ชี และร้องอู๊ดๆ ประเด็นสำคัญที่จะทำให้สังคมอยู่ได้คือว่าตอนเช้าตื่นมามองไปที่กระจก แล้วถามคนในกระจกว่า ถ้าคนในกระจกหายไปจากโลกนี้ หายไปจากสังคมนี้มันเสียหายอะไรหรือเปล่า ถ้าคำตอบคือว่าสังคมในโลกนี้ไม่เสียหายอะไรถ้าไอ้คนในกระจกมันหายไป นั่นคือสิ่งที่จะต้องค่อยๆ คิดว่า เอ๊ย มันเกิดอะไรขึ้นมาในโลกนี้

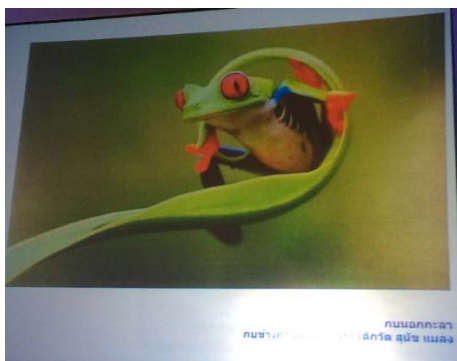
รองเท้าของคานธี

ถ้าเรามาพูดถึงความเสียหายทั้งหลาย เราคงไม่สามารถเสียหายได้มากมาย แต่บางครั้งการยอมเสียหายอะไรบ้าง มันเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตอย่างไม่น่าเชื่อ หลายคนคงจะได้อ่านเรื่องรองเท้าข้างหนึ่งของมหาตมะคานธี ทุกคนคงทราบว่ามหาตมะคานธีเป็นคนลากรองเท้าแต่มหาตมะก็ลากรองเท้าแต่จะไปขึ้นรถไฟ แต่รถไฟกำลังจะ

เคลื่อนไป มหาตมะคานธีก็ก้าวพลาด ทำให้รองเท้าข้างหนึ่งของมหาตมะคานธีหล่นลงไปที่พื้น แล้วรองเท้าอีกข้างหนึ่งมหาตมะคานธีก็ยัดคียบอยู่และขึ้นไปบนรถไฟ สิ่งที่มหาตมะคานธีทำคือรีบถอดรองเท้าอีกข้างหนึ่งแล้วก็โยนลงไปที่ไปอยู่ใกล้ๆ รองเท้าที่หล่นอยู่ที่พื้น คนก็หันมาถามมหาตมะคานธีว่าทำไมท่านต้องโยนรองเท้าอีกข้างหนึ่งลงไป มหาตมะคานธีก็บอกว่ารองเท้าถ้ามันอยู่กับเราข้างหนึ่งมันก็ไม่มีประโยชน์ อย่างไรก็ตามก็ต้องทิ้งมันอยู่แล้ว แต่ถ้าเราตัดสินใจทิ้งรองเท้าข้างหนึ่งที่มันไม่มีประโยชน์สำหรับเรา ให้มันไปอยู่กับอีกข้างหนึ่ง คนที่เขาเก็บได้เขาก็จะได้เอาไปใส่ได้ แล้วมันก็จะมีความสำคัญ ในการที่เราจะมาเพิ่มคุณภาพกัน คงจะไม่มาเพิ่มคุณภาพชีวิตกันด้วยการเอาวัตถุอะไรมาวัด แต่จิตใจจะเดินนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ

กบนอกกะลา

เราเคยคุยกันและอยู่ในหนังสือ เรื่องกบมีสองเรื่อง หนึ่งพวกเราไม่ใช่กบในกะลาครอบอีกต่อไป พวกเราเป็นกบที่ออกนอกกะลาเรียบร้อยแล้ว แต่ลูกน้อง นักเรียนท่าน ท่านอาจจะเห็นอะไรหลายๆ อย่าง กบอยู่นอกกะลาแล้ว แต่มีกบหลายๆ ตัว ด้วยระบบของการบริหาร กบหลายๆ ตัวมันนอนอยู่ในกะลาแล้วมันก็ไขว่ห้าง แล้วกะลานั้นลอยอยู่ในน้ำ ปล่อยให้ตัวเองไปตามยถากรรม แล้วมันก็อยู่ใน comfort zone มันไม่รู้ว่าเมื่อไรกะลาจะตกลงไปในหน้าผาหรือเปล่า เราต้องยอมรับว่าหลายคนอยู่ใน comfort zone เราก็จะบ่นจะอะไรไปเรื่อยๆ แล้วเราก็ไม่ลุกขึ้นมา เราจะบริหารจัดการตัวเอง

มีกบตัวหนึ่งเกาะอยู่ข้างกำแพงวัด ขณะที่เกาะอยู่นั้นก็เห็นพระภิกษุองค์หนึ่งเดินมา วางบาตร แล้วก็ฉันอาหาร กบก็คิดว่าตัวเองนั้นอยากเป็นพระ พระไม่ต้องทำอะไรเลย แค่อินๆไปก็มีคนเอาอาหารมาให้ พระก็ได้ฉันอาหารที่น่ากิน กบก็มีความรู้สึกที่ตัวเองอยากเป็นพระ เมื่อพระฉันอาหารเสร็จ ลูกศิษย์วัดก็มากินอาหารที่เหลือจากที่พระฉัน กบก็มีความรู้สึกที่อยากเป็นลูกศิษย์มากกว่า ไม่อยากเป็นพระแล้วเพราะพระต้องไปบิณฑบาตร ลูกศิษย์ไม่ต้องทำอะไรเลย แค่มารับจัดสำรับให้พระแป็บเดียวก็ได้กินแล้ว ชีวิตก็เลยอยากจะเป็นลูกศิษย์วัด พอลูกศิษย์วัดกินเสร็จก็เทอาหารทิ้งไว้ข้างๆ ก็มีหมามากินอาหารที่ลูกศิษย์วัดทิ้งไว้ กบตัวนั้นก็รู้สึกที่ไม่อยากเป็นลูกศิษย์วัดแล้ว ล้างจานก็ไม่ต้องล้าง ได้กินอาหารฟรี กบก็มีความรู้สึกที่ตัวเองนั้นอยากจะเป็นหมามากกว่า ในขณะที่กบอยากเป็นหมาแล้วหมากำลังกินอาหาร ก็มีแมลงวันตัวหนึ่งบินมา กบก็มีความรู้สึกที่ไม่อยากเป็นหมาแล้วอยากเป็นแมลงวัน เพราะแมลงวันมันบินหล่นแล้วมันก็ได้กินอาหารด้วย มันไม่ต้องเฝ้าวัดเหมือนหมา กบก็มีความรู้สึกที่อยากเป็นแมลงวัน ทันใดนั้นแมลงวันก็บินผ่านหน้ากบ กบก็แลบลิ้นแฉับแล้วก็กินแมลงวันเข้าไปในท้อง พอกินแมลงวันเข้าไปกบก็มีความรู้สึกที่จริงๆ แล้วกบเป็นกบเนื้อดีแล้ว กูไม่ต้องเป็นอย่างอื่น การหาตัวเองให้เจอว่าเราอยู่ตรงไหนเป็นประเด็นที่สำคัญ

Globalization

ที่น่าจะเป็นองค์ความรู้ที่สองปีที่แล้วอยากจะทำแล้วไม่ได้ทำ สิ่งที่น่ากลัวหรือกำลังจะเปลี่ยนแปลงไป globalization และมันเกี่ยวข้องกับคนที่อยู่ในวงการทางการแพทย์ทั้งหลายก็คือเราเปิด AEC จริงๆ แล้วมันเป็นเปิดที่หลายวิชาซึ่งจะมีผล วันนี้เราเปิด AEC แล้ว เรารู้ใหม่ว่าในการเปิด AEC มันจะเกิดอะไรขึ้น อาจจะมีประเด็นหนึ่ง แต่จะมีประโยชน์สำหรับพวกท่าน

เวลาพูดถึง globalization นั้น หลายๆ ท่านอาจจะเคยได้ยินคำว่า FTA เวลาเราพูดถึงศัพท์แสงต่างๆ นั้น เหมือนกับว่าเมื่อสองปีที่แล้ว Obama มาเมืองไทยแล้วขอให้เมืองไทยเป็นหนึ่งใน TPP (Transpacific Partnership) ก็มีศัพท์มีคำเกิดขึ้นบอกว่าถ้ามี TPP แล้วจะมีผลต่อวงการแพทย์และอาหารของเมืองไทยมากนะ ถ้าไปจุด TPP กับสหรัฐ ปัญหาที่คือเมืองจีนจะเลิกคบเรานะ แต่ถ้าเราไม่จุดสหรัฐอเมริกาก็จะมีปัญหากับเรานะ

ประเด็นปัญหามันอยู่ตรงที่ว่าโลกมันเปิดกว้างมาก แล้วมีผลกับพวกเรา ถ้าคนในท้องนี้มากกว่าครึ่งห้องไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้น เราเองนั้นมันก็ไม่ต่างกับกบที่นั่งไขว่ห้างอยู่ในกะลา แล้วกะลาก็ลอยอยู่ในน้ำปล่อยให้มันไหลพาเราไป เราจำเป็นที่จะต้องรู้ว่าอะไรมันเกิดขึ้นในโลกใบนี้

นี่แผนที่โลก นี่สหรัฐอเมริกา อันนี้ไทย เวลาเราพูดถึง globalization มันเป็นเรื่องที่สำคัญมาก มันเกิดอะไรขึ้น มันเกิดอย่างไรครับ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พบว่าเหตุของสงครามมันแตกต่างจากเหตุของสงครามเมื่อ 4-5 พันปีก่อนอย่างยิ่ง สงครามเกิดขึ้นเพราะ (1) มีความแตกต่างทางชนชั้น (2) มีความแตกต่างทางความเชื่อ (3) แบ่งแย่งดินแดนกัน แต่การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เกิดขึ้น

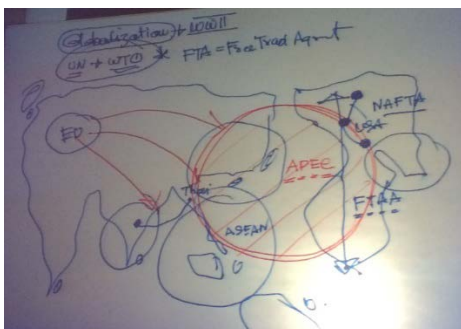
เพราะผลประโยชน์ พอสสงครามโลกครั้งที่ 2 จบปีก็ตั้ง UN ขึ้นมา พอตั้ง UN ขึ้นมา UN ก็บอกว่าต้องตั้งองค์กรอะไรสักองค์กรหนึ่ง จะต้องบริหารจัดการที่จะให้ไม่เกิดปัญหาเหล่านี้ ก็ตั้งองค์กร GATT (General Agreement on Trade and Tariff) มีการประชุมกัน 60 กว่าปี แล้วก็ตั้ง WTO (World Trade Organization) ขึ้นมา

พอโลกเปิดขึ้นมา ที่จะเป็นเรื่องใกล้ตัวก็คือ ระหว่างที่ประชุมกันอยู่ไม่จบไม่สิ้น ก็มีการรวมกลุ่มประเทศขึ้นมา อย่างกลุ่มของเราก็เรียก ASEAN ทางนี้ก็เป็น EU (European Union) มี South Asia ทางนี้ก็มี NAFTA (North American Free Trade Area) ทางสหรัฐอเมริกาที่บริหารจัดการโดยเอาวัตถุดิบจากแคนาดา เอาแรงงานจากเม็กซิโก คือเอาคนที่อยู่ใกล้ๆ กันมารวมกันแล้วบริหารกันไป ถ้าประเทศนี้อยากทำสัญญากับประเทศนี้ก็สามารถทำได้ ที่เรียกว่า FTA (Free Trade Agreement)

หลายๆ คนที่อยู่สหรัฐอเมริกามานานพอสมควรก็คงจะรู้ว่าสหรัฐเขารู้สึกว่าเขาเป็นเจ้าโลก เขาก็อยากจะทำอะไรที่เป็นเจ้าโลก เขาก็มีโครงการอันหนึ่งเรียกว่า FTAA (Free Trade of America Area) คือจะรวมประเทศในทวีปอเมริกา 34 เข้าไว้ด้วยกัน ทั้งอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้รวมกันจะมีทรัพยากรทุกอย่างทุกอย่างในโลกนี้ นอร์เวย์มีปลาแซลมอน แคนาดาก็มีปลาแซลมอน อินโดเนเซียมีกล้วยหอม ชิลีก็มีกล้วยหอมทุกอย่างมีหมด เพียงแต่ปัญหาคือคาสโตร ทางคิวบาไม่ยอมร่วม FTAA ก็ไม่จบ

จนกระทั่งเมื่อ 20 ปีที่แล้ว เริ่มมีการคุยกันเรียกว่า ASEM คือการประชุมกันระหว่างยุโรปกับเอเชีย ที่คุณบรรหาร ศิลปอาชาขึ้นจับมือกับฝรั่งตัวสูงๆ พอเกิดตรงนั้นขึ้นมา สหรัฐอเมริกาจึงสร้างพื้นที่ขึ้นมาอีกพื้นที่หนึ่งเรียกว่า APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation) คือเอาประเทศที่อยู่ในแปซิฟิกมาคุยกัน ที่มีการประชุมที่เมืองไทย จะเห็นว่า APEC คลุมแทบจะทุกประเทศในโลกยกเว้นยุโรป

จนกระทั่งเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของจีนดีขึ้น สมัยก่อนเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดของโลกก็จะมีสหรัฐอเมริกา เยอรมัน ญี่ปุ่น พอมาเมื่อ 15 ปีที่แล้ว ญี่ปุ่นก็พัง จีนก็ขึ้นมาแทน ก็จะเป็นสหรัฐอเมริกา เยอรมัน จีน และเมื่อสองปีที่แล้วจีนก็เตะเยอรมันตกไปอีก กลายเป็น อเมริกา จีน เยอรมัน สหรัฐอเมริกา จำเป็นที่จะต้องระมัดระวังประเทศจีนอย่างยิ่ง สิ่งที่เขาทำก็คือทำ TPP (Trans-Pacific partnership) เกิดขึ้น คือเป็น partnership กัน ก็เหมือน APEC เกือบทุกประการ เพียงแต่ว่ายกเว้นไม่เอาประเทศจีน

เราจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย จำเป็นต้องเข้าใจเรื่องพวกนี้ แล้วก็อ่านหนังสือพิมพ์ให้รู้เรื่อง ของพวกนี้ไม่ได้ยากเย็น สิ่งที่ต้องการสื่อสารก็คือโลกมันต้องเป็นแบบนี้ ตัว TPP ถ้าเราไปเซ็นก็จะมีทั้งดีและไม่ดี ที่ดีก็คือจะมีประเทศต่างๆ อย่างสิงคโปร์ เวียดนาม บรูไน เข้าไปเกี่ยวข้อง ข้อดีคือเราจะค้าขายได้มากขึ้น เพราะประเทศใน TPP จะมีเศรษฐกิจเท่ากับ 40% ของโลกนี้ทั้งที่มีไม่กี่ประเทศ แต่ปัญหาที่เกี่ยวกับคนใน หอรั้งก็คืออาจจะแพงขึ้น 5-70 เท่า แล้วแต่ประเภทของยา เพราะมันเป็นเรื่องของลิขสิทธิ์ คนที่ลำบากคือคนที่ เป็นบุคลากรทางการแพทย์ที่จะต้องสั่งหรือใช้ยาเหล่านี้ พวกที่ซผลท้องถิ่นจะเริ่มมีลิขสิทธิ์เกิดขึ้น สองสาม วันที่ผ่านมาหลายท่านอาจจะได้ข่าวแพชชั่นของประเทศไหนจำไม่ได้ คงจะได้ข่าวว่าถั่วถั่วลิสงไปหนึ่งหลายหมื่น บาท ขณะที่โบบี้เราขาย 80 บาท ก็มีประเด็นว่าต่อไปถ้าถั่วถั่วลิสงโบบี้แล้วไปประเทศอังกฤษหรือฝรั่งเศสจะผิด จดหมายแล้วโดนจับหรือเปล่า นั่นคือเรื่องของโลกกว้าง เรื่องของสิ่งต่างๆ ที่เราจะต้องพิจารณา

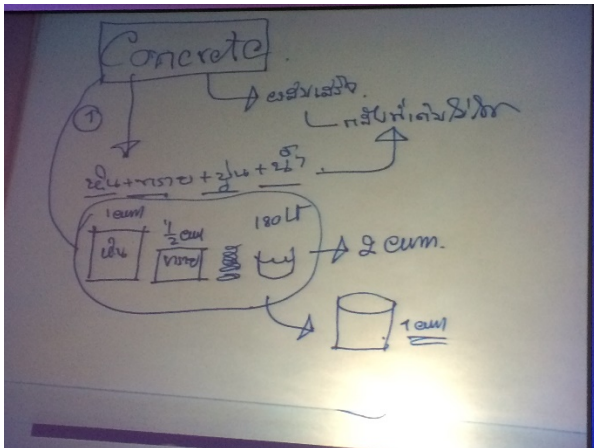
หลายท่านอาจจะรู้จัก Alvin Toffler เขาเป็นคนที่คาดหมายสิ่งต่างๆ ในอนาคต เป็นคนที่เขียน หนังสือเรื่องคลื่นลูกที่สาม (The Third Wave) ซึ่งเมื่อสิบปีที่แล้วซึ่งฮิตมาก สิ่ง Alvin Toffler บอกว่ามันจะ เกิดขึ้นในโลกนี้ คืออย่าคาดหมายกับคำว่า “ความจงรักภักดีต้องค์กร” เพราะความจงรักภักดีต้องค์กรโดยปกติ แล้วมันจะต้องน้อยลงเป็นธรรมดา เพราะคนมีความเป็นปัจเจกบุคคลสูงขึ้น การที่เราจะทำอะไร จะเพิ่ม คุณภาพชีวิตทั้งหลายนั้น เราต้องเข้าใจว่าการที่จะทำให้ทุกคนได้ประโยชน์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก

ในการที่เราจะสร้างคุณภาพชีวิตด้วยสิ่งต่างๆ บางทีเรามีคำพูดในเมืองไทยที่มันใกล้เคียงกันมาก การที่เรา จะพิจารณาความแตกต่างเหล่านี้อย่างกระฉ่างชัดมีความสำคัญ ยกตัวอย่างเช่น เมืองไทยเราจะมีคำใกล้เคียง กัน เช่น “หวังดี” กับ “เสือก” ซึ่งมันใกล้เคียงกันมาก การที่จะเพิ่มคุณภาพชีวิตในบางอย่างเป็นการเพิ่มคุณภาพด้วย ความหวังดี แต่ถามจริงๆ ว่าคุณเสือกหรือเปล่า เรามีคำต่างๆ อย่างเช่น “ง่าย” กับ “มันง่าย” อย่างเช่น “ใจ เย็น” กับ “ซี้เกียจ”

ผมชอบอันหนึ่งของ Abraham Lincoln เขาบอกว่า ถ้าสมมติว่าเขามีเวลาหกชั่วโมงในการที่เขาจะตัด กิ่งไม้ ตัดต้นไม้ เขาจะใช้เวลาสี่ชั่วโมงในการลับขวาน ใช้เวลาอีกสองชั่วโมงในการตัด เขาจะไม่เอาขวานที่ไม่ คมไปตัดต้นไม้ เพราะมันจะเสียแรงและเสียเวลาเกินกว่าหกชั่วโมง เวลาที่จะทำอะไรนั้น การวางแผนจึงเป็น เรื่องที่มีความสำคัญ หมายความว่าต้องเป็นการวางแผนที่สามารถเอาประเด็นตรงนี้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงๆ จะทำให้เราไม่เหนื่อยมากเกินไป แต่ไม่ได้หมายความว่ามีความหมายว่าเวลาหกชั่วโมงเราเลยใช้เวลาลับขวานเสียห้าชั่วโมง ครึ่ง เวลาที่เหลือก็ตัดต้นไม้ไม่ทัน การเตรียมการทั้งหลายเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ

เวลาชีวิตประสบความสำเร็จ ก็อย่าไปหวังการมาก จงทำต่อไป แต่ถ้ามันล้มเหลวก็อย่าไปท้อถอย คติโบราณที่เขาบอกว่า “สมหวังมองสูง ผิดหวังมองต่ำ” เป็นเรื่องสำคัญในการใช้ชีวิต ถ้าเราสมหวังให้มองสูง จะมีคนสำเร็จมากกว่าเราอีกเยอะ แต่ถ้าผิดหวังก็อย่าจิตตกมากเพราะว่ามีคนที่ชีวิตแย่กว่าเราอีกเยอะ

ชีวิตเราเหมือนคอนกรีต

สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการที่จะเดิน เวลาผมสอนหนังสือผมก็บอกว่า “ระวังนะ ชีวิตเราเหมือนคอนกรีต” ถามว่าคอนกรีตมันสอนอะไรได้บ้าง อันแรก คอนกรีตเวลาผสมเสร็จ เขากลับที่เดิมไม่ได้ คอนกรีตก็คือ หิน ทราย ปูน น้ำ เขาแยกกันอยู่เป็นหิน เป็นทราย เป็นปูน เป็นน้ำ แต่ถ้าเมื่อไรผสมเสร็จแล้วเขากลับไปที่เดิมไม่ได้

เพราะฉะนั้นกรรมใดที่กระทำไว้ทั้งหลาย หรือสิ่งต่างๆ ที่เรากระทำไปนั้นมันกลับที่เดิมไม่ได้ เราต้องเรื่องที่ต้องรู้ว่ากรรมทั้งหลายที่ทำลงไปมันอยู่ตรงนั้น

เรื่องที่สองเวลาคุณผสมคอนกรีตนั้น คุณเอาหินมา 1 คิว เอาทรายมา 1/2 คิว เอาปูนมา 6 ถุง เอาน้ำมา 180 ลิตร ทั้งหมดมีมวลเท่ากับ 2 คิวบิกเมตร เอาทั้งหมดมาผสมกัน คุณจะได้อคอนกรีต 1 คิวบิกเมตร ความน่าสนใจไม่ได้อยู่ในเชิงวิชาการว่ามันเป็นเพราะอะไร คนที่มีความสามารถในการจัดระบบความคิดให้เป็นระเบียบ จัดระเบียบความคิดให้เป็นระบบ และบริหารจัดการจังหวะชีวิตที่ดี บริหารจัดการจังหวะเวลาที่ดีเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เป็นเรื่องที่เราจะผลิตงานได้เกินหนึ่งเท่า ถามว่า เอาหินมา 1 คิว เอาทรายมา 1/2 คิว เอาปูนมา 6 ถุง เอาน้ำมา 180 ลิตร ทั้งหมดมีมวลเท่ากับ 2 คิวบิกเมตร เอาทั้งหมดมาผสมกัน ได้อคอนกรีต 1 คิวบิกเมตร เพราะอะไร มีก็ง่ายๆ เลย เพราะทรายมันไปอยู่ในช่องว่างของก้อนหิน ปูนก็เข้าไปอยู่ในช่องว่างของทรายและหิน น้ำก็เข้าไปอยู่ในช่องว่างของปูนทรายหิน ทั้งหมดมันสามารถอยู่ร่วมกันได้ 2 คิวบิกเมตรจึงสามารถ condense เหลือ 1 คิวบิกเมตร

บายนี้อ่านลองดูได้ หานมมาแก้วหนึ่ง หาป๊อปคอร์นมาแก้วหนึ่ง ที่ไม่มีเปลือก แล้วค่อยๆ หยิบป๊อปคอร์นใส่ลงไปแก้วนม ทีละอันๆ ใส่ไปจนป๊อปคอร์นหมดแก้ว นมก็ยังไม่วุ่นแก้ว การบริหารแบบนี้เป็นการบริหารชีวิต ถ้าเราสามารถบริหารชีวิตที่ดีได้ จัดระเบียบความคิดให้เป็นระบบ ลับชวานให้คมในจังหวะเวลาที่น่าจะลับชวานให้คม เราจะมีเวลามากกว่าปกติเยอะเลย แต่ถ้าเราใช้เวลาหนึ่งคิดมากโดยไม่มีข้อมูลจนเรียกว่าเพ้อ เราจะไม่สามารถบริหารจัดการสิ่งเหล่านี้ได้

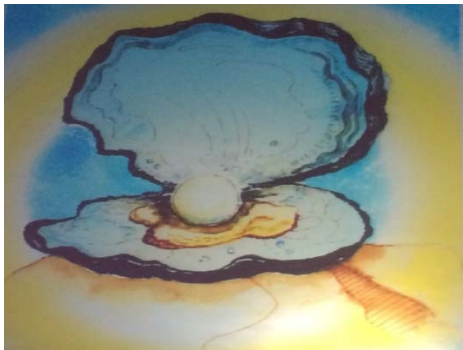
แรงคลใจ

ผมคิดว่าสิ่งหนึ่งที่น่าจะเป็นแรงคลใจให้เราสร้างคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม แนะนำว่าลองไปอ่านเรื่องของในหลวง แล้วเราก็จะรู้ว่ามียหลายอย่างที่ในหลวงทรงเป็นตัวอย่างให้เรา จะสร้างแรงคลใจในการสร้างคุณภาพชีวิต ในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข วันหนึ่งที่ห้วยสัตว์ใหญ่ที่พระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่มีเฮลิคอปเตอร์และกำลังจะลงไปหาชาวบ้าน ตอนนั้นฝนตก ชาวบ้านก็เปียกฝน เฮลิคอปเตอร์ก็ร้อนลงจอด ข้าราชบริพารก็ถวายร่มให้ในหลวงเพื่อที่ในหลวงจะได้กางร่มแล้วไปเยี่ยมประชาชน ปรากฏว่าในหลวงบอกว่า

เราไม่เอาแล้วคืนร่วมไป ในหลวงก็ลงจากเฮลิคอปเตอร์แล้วก็เดินมาหาชาวบ้าน ข้าราชบริพารก็เปียกปอนกันไปทั้งหมด ในความเปียกปอนเหล่านั้นมันเป็นความสุขที่ต้องบันทึกเอาไว้ มันเป็นความสุขของทุกคนที่เกี่ยวข้อง สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่สำคัญ และแนะนำอันหนึ่งว่าในการสร้างคุณภาพชีวิตใดๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นอีกองค์หนึ่งที่จะบอกเราและสอนเราว่าให้เดินอย่างไร ตอนนี้ท่านก็อายุเยอะมากแล้ว พวกเราจะทำอะไรก็ทำ ถ้าเราทำอะไรแล้วประสบความสำเร็จ ถ้าเราสามารถสร้างคุณภาพที่เกี่ยวข้องโรงพยาบาลได้ เราก็น่าจะเชื่อมั่นว่าพระองค์ก็คงจะมีความสุข

หนังสือ National Geography เคยมาสัมภาษณ์ในหลวง และในหลวงก็บอกว่าตอนนี้เมืองไทยเหมือนปิรามิดกลับหัว ทุกสิ่งทุกอย่างเวลามีปัญหาอะไรก็จะลงไปถึงพระองค์หมด และตัวพระองค์ท่านแทนที่จะอยู่ที่ยอดปิรามิด ทุกสิ่งทุกอย่างก็ไปอยู่ที่พระองค์ท่าน สิ่งหนึ่งที่น่าจะช่วยกัน ทำอะไรก็ทำเถิด ขอขอบคุณ HA ขอขอบคุณทุกคน งานนี้เป็นงานมีความสำคัญและได้ความรู้

คุณค่าของหอยมุก

แถมนิดเดียวครับ ภาพที่เห็นนี่คือหอยมุก ถามว่าอะไรที่มีคุณค่ามากที่สุด มีราคาแพงที่สุด เราก็ต้องตอบว่าไข่มุก ถามว่าอะไรมีราคาถูกลงมา เราก็ต้องตอบว่าเนื้อหอย ถามว่าอะไรที่มีราคาน้อยที่สุด มันก็คือเปลือกหอย ก็เหมือนเป็นคำตอบที่ตรงไปตรงมา ผมเองไปที่ภูเก็ต ไปคุยกับคนเลี้ยงหอยมุก แล้วเขาก็บอกผมว่า อาจารย์ดูใหม่สิว่าอะไรมีค่ามากที่สุด ผมก็ตอบแบบข้างต้น เขาบอกว่าโลกมีหลาย layer ถ้าไม่มีเปลือกหอย มันจะมีเนื้อหอย เนื้อหอยมันจะรอดไหม ถ้าไม่มีเนื้อหอย ใครมันจะผลิตไข่มุก อาจารย์ครับไข่มุกมันเป็นสิ่งสมมติที่เกิดขึ้น ถ้าเราไม่สมมติว่ามันมีค่า มันไม่ต่างกับก้อนหินก้อนเล็กๆ ก้อนหนึ่งที่ปาหมา หมายถึงไม่ร้องเลย สิ่งที่มีคุณค่ามากที่สุดคือเปลือกหอยที่ทำให้หอยมีชีวิต สิ่งที่มีคุณค่ารองลงมาคือเนื้อหอย เป็นตัวที่ทำให้สามารถผลิตหอยมุกขึ้นมาได้ และสิ่งที่มีคุณค่าน้อยที่สุดคือไข่มุก **ทุกสิ่งในโลกรอบตัวเรานี้มีคุณค่า และมีประโยชน์ทั้งสิ้น อย่าไปมองอะไรที่มันมีประโยชน์อย่างเดียวเพราะทุกอย่างมันมีหลายมุมให้มอง เราต้องมองทุกอย่างให้มีคุณค่า เมื่อเรามองสิ่งทั้งหลายให้มีคุณค่า คุณภาพมันก็เกิดขึ้นได้ทั้งที่เราสัมผัสได้ด้วยมือ ทั้งที่เราสัมผัสได้ด้วยกาย และทั้งที่เราสัมผัสได้ทางจิตใจ**

ขอบคุณอีกครั้งหนึ่งครับ